

Παρέμβαση κ. Μιχάλη Στασινόπουλου
Στην Ημερίδα του Υπουργείου Οικονομίας & Ανάπτυξης
«Ελληνική Βιομηχανία και Τρέχουσες Εξελίξεις στην ΕΕ»
Ξενοδοχείο Divani Caravel – 22.3.2019

Αγαπητέ κ. Αναπληρωτή Υπουργέ Βιομηχανίας,

Κύριοι Υπουργοί,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Φίλες και φίλοι,

Θα ήθελα καταρχήν να ευχαριστήσω τον Υπουργό κ. Στ. Πιτσιόρλα για την πρόσκληση αλλά και για την πρωτοβουλία να διοργανώσει αυτή την ημερίδα για τη βιομηχανία.

Ο βασικός λόγος για τον οποίο βρισκόμαστε σήμερα εδώ είναι οι ξεκάθαρες αποφάσεις και Διακηρύξεις για το μελλοντικό βιώσιμο αναπτυξιακό μοντέλο της Ευρώπης. Το τελευταίο διάστημα η Ευρώπη παίρνει σημαντικές πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση μιας πιο «επιθετικής» και συγκροτημένης βιομηχανικής πολιτικής για να εξασφαλίσει ότι θα μείνει ζωντανή και ακμάζουσα στη νέα παγκόσμια πραγματικότητα.

Βιώνουμε στις μέρες μας τη σταθερή επεκτατική πορεία της Κίνας, την εμπορική αντιπαράθεση με την Αμερική, την αυξανόμενη επιρροή της Ινδίας αλλά και την είσοδο νέων παικτών με ισχυρή ανάπτυξη στην Ασία, στην Αραβική Χερσόνησο και σε άλλες περιοχές, όπως και την προοπτική μιας ισχυρά αναπτυσσόμενης Αφρικής.

Πρακτικά, όλος ο κόσμος κινείται προς την παραγωγική αναβάθμιση, με νέα μοντέλα επιχειρηματικότητας και είμαι σίγουρος ότι γνωρίζετε πολλά τέτοια παραδείγματα και στις δικές μας γειτονικές χώρες.

Στη χώρα μας, ο κόσμος της παραγωγής και ιδιαίτερα οι εξωστρεφείς επιχειρήσεις που εκτίθενται στο διεθνή ανταγωνισμό έχουν, δικαιολογημένα πιστεύω, σοβαρές και αγωνιώδεις ανησυχίες. Η Ελλάδα δείχνει ανίκανη να προχωρήσει στα βήματα που θα βελτιώσουν το επιχειρηματικό περιβάλλον και θα επιτρέψουν την ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Και η αδιαφορία για τη βιομηχανία βρίσκεται στο επίκεντρο της αβέβαιης εθνικής προοπτικής. Είμαστε η λιγότερο βιομηχανοποιημένη χώρα στην

Ευρώπη και γι' αυτό η χώρα με τη χαμηλότερη κατά κεφαλή παραγωγικότητα.

Η χαμηλή παραγωγικότητα δεν οφείλεται ούτε σε τεμπελιά, ούτε σε ανικανότητα ούτε σε έλλειψη παιδείας, αλλά στην απουσία σύγχρονων βιομηχανικών εγκαταστάσεων. Αλλά και άλλοι δείκτες ανταγωνιστικότητας δείχνουν τη σοβαρή υστέρησή μας και την αδυναμία μας να αντιμετωπίσουμε τους λόγους που μας οδήγησαν στην κρίση της τελευταίας δεκαετίας.

Για την υπόθεση της βιομηχανίας έχουν ειπωθεί πολλά κι έχω κι εγώ αλλά και όλοι μας στην Ελληνική Παραγωγή, το φορέα που δημιουργήσαμε πριν από δυο χρόνια, συμμετάσχει σε πολλές προσπάθειες για να αναδειχθούν τα προβλήματα και να διαμορφωθούν οι προϋποθέσεις μιας επανεκκίνησης της παραγωγής στη χώρα. Το τελευταίο διάστημα η βιομηχανία έχει μπει στην εγχώρια συζήτηση, κυρίως γιατί την έχει βάλει η Ευρώπη. Δεν έχει όμως μέχρι τώρα παραχθεί ουσιαστικό αποτέλεσμα και δεν μπορούμε δυστυχώς να πούμε ότι βλέπουμε μια προοπτική που θα βάλει τέλος στην απίστευτη σπατάλη δημιουργικής ενέργειας, χρόνου και υπομονής που βιώνουμε τις τελευταίες δεκαετίες.

Πιστεύω ότι πρέπει πρώτα απ' όλα να απαντήσουμε με ειλικρίνεια στο βασικό ερώτημα: Θέλουμε βιομηχανία; Ή θέλουμε να συνεχίσουμε να πορευόμαστε όπως στο παρελθόν, αδιαφορώντας για την παραγωγική βάση, την καινοτομία και την εξωστρέφεια της οικονομίας μας;

Εάν αποφασίσουμε ότι θέλουμε βιομηχανία, είμαστε έτοιμοι για έναν ουσιαστικό και ειλικρινή διάλογο για να διαμορφώσουμε με σοβαρότητα και τεκμηρίωση μια στρατηγική για τους εθνικούς στόχους;

Η Ευρώπη έχει κάνει στροφή προς τη βιομηχανία την τελευταία 5ετία επειδή διαπίστωσε ότι οι χώρες με ισχυρή βιομηχανική βάση έδειξαν πολύ μεγαλύτερες αντοχές στη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, ανέκαμψαν ταχύτερα και με μικρότερες απώλειες στο εθνικό τους εισόδημα και στις θέσεις εργασίας.

Εμείς, θα συνειδητοποιήσουμε κάποτε ότι το βάθος και η έκταση της δικής μας κρίσης οφείλεται στο ότι το πρόβλημα δεν ήταν απλώς ο δημοσιονομικός εκτροχιασμός αλλά ο συνδυασμός του με το τεράστιο έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο, χαρακτηριστικό ενός σαθρού αναπτυξιακού μοντέλου που χρηματοδοτήθηκε δυστυχώς αφειδώς και από τις τράπεζες;

Η Ευρώπη «τρέχει» σήμερα προς την κατεύθυνση της διαμόρφωσης μιας ευρωπαϊκής βιομηχανικής στρατηγικής για να προετοιμαστεί εγκαίρως και σωστά για τις σύγχρονες μεγάλες προκλήσεις που φέρνει η ψηφιοποίηση, η τεχνολογική επανάσταση και οι εφαρμογές της Τεχνητής Νοημοσύνης, σε

συνθήκες σκληρού διεθνούς ανταγωνισμού και γενικευμένης αβεβαιότητας για τις εξελίξεις στο παγκόσμιο εμπόριο.

Θέλει να προστατέψει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της από τις αθέμιτες πρακτικές τρίτων χωρών και να διασφαλίσει ότι το ευρωπαϊκό κοινωνικό και περιβαλλοντικό κεκτημένο θα περιφρουρηθεί χωρίς να γίνει ανταγωνιστικό μειονέκτημα. Θέλει να προχωρήσει στον ενεργειακό μετασχηματισμό και στη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, στηρίζοντας τη βιομηχανική καινοτομία, την έρευνα και την ανάπτυξη και ενθαρρύνοντας τις συνέργειες και τις συμπράξεις που θα διευρύνουν τη συμμετοχή ευρωπαϊκών επιχειρήσεων σε διεθνείς αλυσίδες αξίας.

Για να μπορέσουμε να συμμετάσχουμε σ' αυτή την προσπάθεια και πολύ περισσότερο για να είμαστε σε θέση να την επηρεάσουμε και να την συνδιαμορφώσουμε χρειαζόμαστε ένα συνεκτικό εθνικό σχέδιο, με ιεραρχημένους στόχους και προτεραιότητες, που θα πρέπει να αξιολογείται και να επικαιροποιείται τακτικά, μέσω σοβαρού διαλόγου και ποιοτικής επικοινωνίας. Χωρίς αυτά, θα αναλωνόμαστε σε αδιέξοδες συζητήσεις όπου θα επαναλαμβάνονται οι διαπιστώσεις και στην πράξη θα παραμένουμε στην «πεπατημένη» και θα προσπαθούμε απλώς να ισορροπούμε τα διαφορετικά συμφέροντα.

Υπάρχουν στην Ελλάδα κάποιες λίγες επιχειρήσεις, που ήδη καινοτομούν, ψηφιοποιούνται και προσαρμόζονται στις νέες τεχνολογίες γιατί είναι εκτεθειμένες στις διεθνείς αγορές. Όμως χωρίς σχέδιο η χώρα συνολικά θα μείνει πίσω, γιατί ο μεγάλος όγκος των επιχειρήσεων και κυρίως οι μικρομεσαίες δυσκολεύονται να βρουν τον βηματισμό τους στο νέο περιβάλλον λόγω σωρευμένων προβλημάτων και παθογενειών. Αλλά και γιατί οι νέοι επιστήμονες, αυτοί που έχουν τις γνώσεις και τα εφόδια για να ηγηθούν σ' αυτόν τον αναγκαίο μετασχηματισμό, εξακολουθούν να στρέφονται μαζικά προς το εξωτερικό για να βρουν προοπτικές καριέρας.

Αυτό το στοιχείο, οι προοπτικές καριέρας και ποιοτικής απασχόλησης που δίνει ο τομέας της μεταποίησης αναδεικνύεται σε όλες τις ευρωπαϊκές ανακοινώσεις και αποφάσεις. Το έχουμε αναδείξει κι εμείς, ως «Ελληνική Παραγωγή» με τις δυο διαδοχικές μελέτες που έχουμε κάνει με το IOBE για το αποτύπωμα αλλά και τη συμβολή της μεταποιητικής βιομηχανίας στην Ελλάδα.

Εκεί φαίνεται ξεκάθαρα ότι η μεταποίηση στην Ελλάδα, παρά το μικρό μερίδιό της στο ΑΕΠ –λίγο πάνω από 9% όταν ο μέσος ευρωπαϊκός όρος είναι 15%-είναι ένας ζωντανός τομέας της οικονομίας, με καθοριστική συμβολή στη δημιουργία εθνικού πλούτου, προστιθέμενης αξίας, ποιοτικής απασχόλησης και εξαγωγών. Σχεδόν το 1/3 του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος αλλά και της απασχόλησης οφείλεται στην άμεση, έμμεση ή

προκαλούμενη επίδραση της μεταποίησης, ενώ πλήθος άλλων κλάδων των υπηρεσιών και του εμπορίου ωφελούνται σε προστιθέμενη αξία και σε απασχόληση από την μεταποιητική παραγωγή.

Η τελευταία μελέτη που ολοκληρώθηκε πριν από λίγες μέρες δείχνει ακόμα ότι παρά τα σωρευμένα προβλήματα δεκαετιών και τα επιπρόσθετα βάρη της κρίσης, η εγχώρια μεταποίηση ανακάμπτει σταθερά τα τελευταία χρόνια, ταχύτερα από το σύνολο της οικονομίας και πρωταγωνιστεί στην ανάκαμψη των εξαγωγών.

Όμως η βελτίωση αυτή, που επήλθε χωρίς υποστήριξη από την Πολιτεία και οφείλεται στον αγώνα των ίδιων των επιχειρήσεων και στις ευνοϊκές συνθήκες στις παγκόσμιες Αγορές, είναι εύθραυστη και ανεπαρκής σε σχέση με αυτό που η χώρα έχει ανάγκη για να κατακτήσει την ισχυρή και διατηρήσιμη ανάπτυξη που τόσο χρειάζεται.

Οι προϋποθέσεις υπάρχουν. Εάν αρθούν οι χρόνιες παθογένειες που κρατούν τη μεταποιητική βιομηχανία καθηλωμένη, εάν διασφαλίσουμε ανταγωνιστικό κόστος ενέργειας, επενδυτικά κίνητρα με αιχμή τις επιταχυνόμενες αποσβέσεις, φορολογική σταθερότητα, μείωση του δυσβάστακτου μη μισθολογικού κόστους, περιορισμό της γραφειοκρατίας και εκσυγχρονισμό του αναχρονιστικού καθεστώτος των υπερωριών (που βασίζεται σε μεταξικό νόμο), η εγχώρια μεταποίηση θα αναπτύξει το δυναμικό της και θα μπορέσει να αξιοποιήσει πλήρως το ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Η συζήτηση για την ευρωπαϊκή βιομηχανική στρατηγική είναι σημαντική και βοηθά να συνειδητοποιήσουμε προς τα πού κινούνται τα πράγματα. Θα πρέπει να λειτουργήσει αφυπνιστικά και όχι ως άλλοθι για να παραπεμφθούν στις καλένδες οι δικές μας παθογένειες, αυτές που επηρεάζουν αρνητικά την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής μεταποίησης και την εμποδίζουν να αξιοποιήσει και να διευρύνει πλήρως το δυναμικό της.

Στην Ευρώπη και σε όλο σχεδόν τον ανεπτυγμένο χρόνο υπήρξε τα προηγούμενα χρόνια αποβιομηχάνιση αλλά στην Ελλάδα η έκταση και το βάθος της ήταν μεγαλύτερα. Γιατί η βιομηχανία «εγκαταλείφθηκε» από την Πολιτεία, ξεχάστηκε στο δημόσιο διάλογο και απουσίαζε –και εν μέρει απουσιάζει ακόμα –από τα διάφορα αναπτυξιακά σχέδια που επεξεργάζονται και δημοσιοποιούν δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς.

Ακόμα και σήμερα, αρκετοί είναι αυτοί που επενδύουν όλες τις ελπίδες για ανάκαμψη και ανάπτυξη στον τουρισμό. Η συμβολή του τουρισμού είναι σημαντική και δεν θέλω καθόλου να την υποτιμήσω. Αλλά για να μιλάμε με στοιχεία και να μην αναπαράγουμε απλώς στερεότυπα, το 2017 τα έσοδα από τις εξαγωγές μεταποιητικών προϊόντων ανήλθαν σε 25,5 δις. ευρώ,

ενώ τα έσοδα από την εξαγωγή τουριστικών υπηρεσιών κυμάνθηκαν στα 15 δις ευρώ.

Σε ό,τι αφορά την απασχόληση, το 2018 οι εργαζόμενοι στα τουριστικά καταλύματα ήταν 80.000 και στις υπηρεσίες εστίασης 240.000, ενώ η μεταποίηση είχε 360.000 άμεσες θέσεις εργασίας, νόμιμες, σταθερές και καλύτερα αμειβόμενες από το μέσο όρο της οικονομίας. Αυτά, ενώ ο τουρισμός είχε διαχρονική υποστήριξη από την Πολιτεία και η μεταποιητική βιομηχανία καμία.

Το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι εάν η Ευρώπη έχει έναν λόγο να στρέφεται ξανά προς τη βιομηχανία, η Ελλάδα έχει δέκα. Γιατί εμείς χρειαζόμαστε 10 φορές περισσότερο ένα στοχευμένο σχέδιο για να ενισχύσουμε, να διευρύνουμε και να εκσυγχρονίσουμε την παραγωγική μας βάση, να ενισχύσουμε την ανταγωνιστικότητα και την εξωστρέφεια της οικονομίας μας, να δημιουργήσουμε προοπτικές καριέρας για τις δεκάδες χιλιάδες νέους επιστήμονες και να περιορίσουμε τις ανασφάλειες που εκτρέφουν την υπογεννητικότητα και τις προοπτικές δημογραφικής συρρίκνωσης του πληθυσμού.

Στις 19 Φεβρουαρίου, οι υπουργοί Οικονομίας Γαλλίας και Γερμανίας έδωσαν στη δημοσιότητα ένα φιλόδοξο κοινό Μανιφέστο για μια «Ευρωπαϊκή Βιομηχανική Πολιτική». Ο ξένος Τύπος το παρουσίασε χρησιμοποιώντας τον τίτλο «Ή ενωνόμαστε ή εξαφανιζόμαστε».

Ο τίτλος που θα έβαζα εγώ, στην αποψινή μας συνάντηση, είναι ότι «Ή αποφασίζουμε να κάνουμε γενναία βήματα για να στρέψουμε την οικονομία προς την παραγωγή, την καινοτομία και την εξωστρέφεια, ή παραμένουμε ουραγοί στην Ευρώπη περιμένοντας την επόμενη κρίση»...

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.